

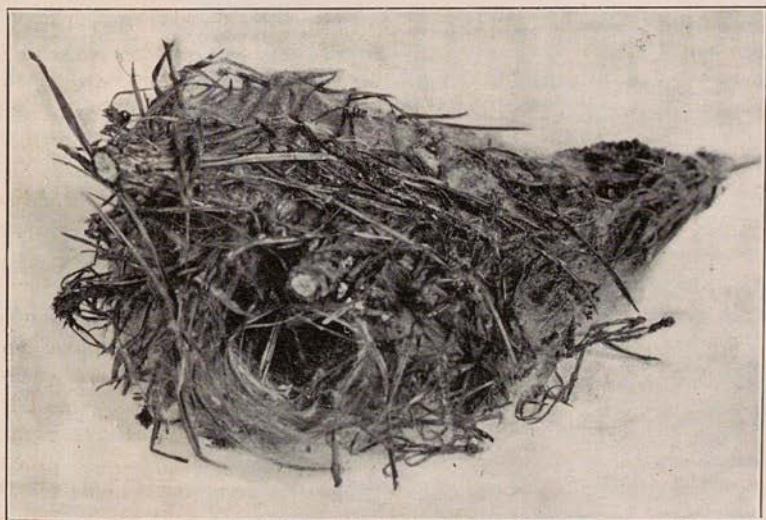
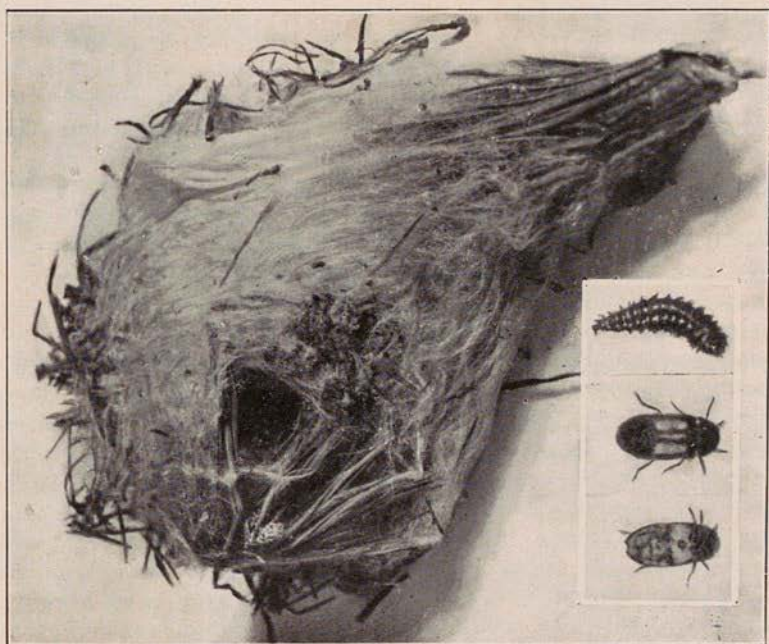
Un habitat de *Dermestes Mustelinus* Er.
(Col. *Dermestidae*)
favorable a l'economia forestal

per

A. CODINA

El senyor J. PONSÀ SOCA propietari de boscos de pi silvestre *Pinus silvestris* L. a Moixeró, Sant Andrèu de Greixa (Bagà), baix Cadí, va dur-me al laboratori del Museu de Catalunya uns nius de processionària del pi *Thaumtopoea pytiocampa* SCHIFF. i uns escarbatons trobats desfent els nius quan aquests presenten uns forats especials i poc pes. Portava en una capsa alguns d'aquests coleòpters, tres o quatre de vius, i, desfent aleshores un que altre niu de processionària, en trobarem més. Aquests nius estaven quasi buits, i en traguérem una que altra eruga de processionària mig esmorteïda alguna sense pèl, ratada, era de creure, efectivament, que hi havia entrat un hoste que les havia allunyades o acabades. De primer cop d'ull, veiérem que l'escarbató era un *Dermestes*; després el determinàrem: era l'espècie *Dermestes mustelinus* ER. de l'Europa meridional, que estava amplament representada en les col·leccions entomològiques del Museu. Per a més documentació constatarem que en el "Catálogo sistm. geogr. de los cól. observ. en la Península Ibérica", etc. del P. DE LA FUENTE, en curs de publicació en el Boletín de la Soc. Entom. de España. T. XII. nos. 3-4, març-abril, 1929 p. 46, que és conegut de Àvila, Badajoz, Barcelona, Càdiz, Ciudad-Real, Múrcia, Balears i Portugal, ço és, quasi tota la Península Ibèrica.

De moment, però, no obstant l'entusiasme amb que el senyor PONSÀ em feia participant de la seva troballa tan beneficiosa a l'economia forestal, no creguí prudent afirmar que el *Dermestes* fos un vertader paràsit ectòfag de la processionària; jo creia que millor era un comensal molest que l'obligava a fugir, traslladar-se de lloc, ço és, a fer el niu una branca més enllà, a un altre pi, el mon és tan gran... o bé que el *Dermestes* s'apoderava del niu abandonat quan la processionària en fa un de nou, ço que s'esdevé a cada nova muda. De la desaparició de la processionària i dels forats en feia responsable el

Figs. 1, 2 i 3.—Niu de *Thaumtopoea pytiocampa* schiff. mostrant el forat d'habitat del seu parassit *Dermestes mustelinus* Er. (reduit). El insecte augmentat.

cueut *Cuculus canorus* L., tan propens a atipar-se d'erugues de processionària, però com molt bé va objectar el senyor PONSÀ, el cueut no s'entreté a ficar el bec en un forat fet al niu per tal d'anar traient les erugues; el bec és molt curt i la fam no vol esperar, de faisó que sempre esquinça el niu quan ataca la processionària; ni tampoc al peu de l'arbre s'hi veuen excrements de l'ocell. Ultra aquesta consideració, cal tenir en compte els forats que presenten els nius objecte d'aquesta nota (fig. 1-2) són a voltes fets dessota del niu i aquest és construït a l'extrem d'un dèbil branquilló de pi, situació, aquesta, no gens còmoda ni segura perquè l'ocell com un colom com és el cueut pugui afiançar-s'hi per picotejar el niu, i més havent-n'hi d'altres més avinents. Tampoc els forats no poden atribuir-se a l'eixida de les erugues, per tal com aquestes es troben mortes dins del niu com veurem suara. Evidentment que els forats que presenten els nius de processionària atacats pel *Dermestes* són desproporcionats, per amples, als forats que fa l'insecte en obrir-se pas cap dins del niu, però aquest fet s'explica bé en el sentit que en rompre el *Dermestes* la trenyella del niu de processionària que relliga i embocalla les agulles o fulles del pi; aquestes es redregen i el forat va fent-se més i més gros a mesura que aquelles van prenent la posició normal, lliures ja dels fils que les relligaven. Per descartar aquesta hipòtesi que explicaria el fet, però sense provar-lo, quedarem amb el senyor PONSÀ que necessitàvem trobar larves del *Dermestes* en aquests nius com a prova que hi criaven i consegüentment que les erugues de processionària malparades o mortes eren les víctimes d'aquests, especialment de les larves.

La prova ha estat convincent. Efectivament, el senyor PONSÀ amb una diligència i una gentilesa dignes de tot elogi, va portar-me, després, altres grossos nius de processionària del pi, àdhuc més *Dermestes* i larves d'aquest (fig. 3.).

Ja no quedava dubte, era evident. Obrí el niu més gros, foradat, i un cementiri d'erugues de processionària s'ha mostrat davant meu i entre elles hi havia *Dermestes* i les larves. Amb les pinces, les anava traient del niu a les erugues mortes, i m'he cansat de contar-les. No eren no les despulles de les processionàries. Aquestes mudes són sempre pells arrugades, plegades cap al coll i el cap, com si l'eruga es tragués pel cap la camisa vella que li ve petita, per mudar-se-la. Les erugues eren mortes, però senceres, elles havien estat mossegades i, ja oberta la ferida, xuclades pel *Dermestes*. Ens trobem, dones, davant d'un fet positiu, experimental, útil de consignar-se en benefici de la nostra economia conífera forestal. La resistència vital d'aquestes larves de *Dermestes* és extraordinària. No parlem ara de la propietat altament vesicant i urticant de la processionària del pi i del seu niu, de tots

coneguda, que només de tenir-la davant i tocar-la ja ens dona desfici i malestar. Calculem ara el que deu ésser viure entre elles, la larva especialment. Per a fotografiar una d'aquestes larves de *Dermestes* (fig. 3 a) calia fixar-la en un vidre. Doncs bé, la larva va ésser ficada en un pot de cianur potàsic una hora; després, semblant ja morta, va ésser fixada al vidre amb goma aràbiga. L'endemà es va dar al fotògraf. Dos dies després preguntí per telèfon si ja havien enllestit les proves, i em diuen que la larva, després de fotografiada, havia fugit i que corria per la capsa, com efectivament vaig veure en rebre les proves i els insectes. El propietari de Moxeró m'innovà el mitjà que empra per combatre la papellona de processionària amb resultats molt satisfactoris, ço és, amb llums d'acetilèn, col·locats de tres-cents en tres-cents metres a la nit al bosc i posant-hi dessota un recipient ple d'aigua. Les papallones de processionària del pi que hi troben ofegades l'endemà és considerable.

Cal, doncs, que els qui tenen cura de la salut de les coníferes, verifiquin de primer, si efectivament en els nius de processionària del pi, pel mes de març avans o després, segons la latitud i en particular els que siguin foradats i de poc pes, s'hi troba l'escarbató i les larves com les del gravat. Aleshores cal criar a casa el *Dermestes*, cosa fàcil ficant els nius en gàbies de tela metel·lica espessa i mantenint-los amb nius de processionària a mesura que es van multiplicant. Els escabatons que en sortiran, cal recollir-los en un tub de canya i llençar-los a les pinedes. La picor urticant que el remanament d'aquests nius provoca generalment en les persones artrítics és fàcil de curar amb alcalí volàtil, ço és, amb amoníac; res d'olis ni pomades, i menys acovardir-se.